

מבצע מזוזה

קובץ למורה

← 2. מפנקסה של נשמה מאירה

← 3. שיחת הרבי

← 4-5. הוראות ומענות

מבצע כשרות-נוגע לכולם

"הכשרות באכילה ושתיה היא ענין יסודי הנוגע ליחיד, למשפחה ולכלל ישראל"

מפנקסה של נשמה מאירה:

הטלפון בבית חב"ד צלצל, מעברו השני של הקו הציגה עצמה אשה המעתיינת להכשיר את המטבח בביתה אך אינה יודעת איך עושים זאת.
היא הוסיפה ואמרה כי אין לה כסף לקנות עוד סט כלים,
כדי שיהיה סט נפרד לחלבי ולבשרי.
"אין בעיה" השיב לה השליח,
"אנו נשלח צוות מיוחד שיכשיר עבורך את הכלים והמטבח,
ובנוגע לכלים חדשים יש לנו בשורה עבודה:
הרבי מליובאוויטש בעצמו הקים קרן מיוחדת,
שתאפשר לך לקנות שני סטים של כלים, האחד לחלבי והשני לבשרי".

*

בשיחה המופיעה בפניכם, אותה נשא הרבי בשבת קודש פרשת מטות-מסעי תשל"ה,
עורר הרבי על חשיבות שמירת הכשרות,
ובסיומה הכריז על הקמת הקרן שתסבסד בחמישים אחוז את הוצאת הכשרת המטבחים וקניית הכלים החדשים.
הרבי אף ציין את שמו של הנגיד שהתנדב לשאת במימון הקרן.
מאז ועד היום, מגיעים, לפי בקשה,
צוותים מיוחדים של מתנדבים ומכשירים מטבחים המביאים קדושה לבית היהודי.

השיחה-

השפעה נפשית

א. "קיימת שאלה בספרים, ויותר מזה נשאלת היא בפי אנשים – כאשר מדברים אודות מצב היהדות וקיום התורה והמצוות בדורות האחרונים: כיצד זה הגיעו חוגים מסוימים בישראל למצב-שפל כזה, לירידה רוחנית כזו (המתוארת בסוף מסכת סוטה)? אחד ההסברים לירידה במצב הרוחני, קשור גם הוא בעניין הנמצא (כמעט) כולו בידי נשי ישראל: מבאר בספרים (וגם בספריהם של חכמי הטבע), שתכונותיו ונטיותיו הטבעיות של אדם מושפעות במידה רבה מהמאכלים והמשקאות שהוא אוכל ושותה, שכן אלה הופכים להיות "דם ובשר כבשר" וכשם שהם משפיעים על בריאות הגוף, כך הם משפיעים על תכונות הנפש. וכמובא בספרים שמאכל מבשר חיה טורפת, משריש בנפש האוכל תכונה של אכזריות. וכשם שזה משפיע על מידותיו של האדם, כך הוא משפיע על שכלו ודרך הבנתו של האדם: אם הוא ניזון ממאכלים גסים ועבים, נעשה גם שכלו גס ומטומטם, לעומת זאת אם אוכל מאכלים עדינים, נעשה גם מחוץ צלול יותר והבנתו עדינה יותר, כמובא בספרים (וגם בספרי הטבע). מובן אפוא, כי מאכלים בלתי כשרים, מאכלים שהם היפך-התורה, יש להם השפעה הכי מזיקה על עדינות וטהרת שכלו ונטיותיו של השכל היהודי, ועד להשפעה ונטיה מנוגדת לתורה בשכל האדם האוכל אותם.

לבושי הנשמה

ב. על פי זה נקל להבין את הסיבה לירידת הדורות: מצד העניין הראשון (אי-שמירת טהרת המשפחה כדבעי, חס ושלום), נוצרים אצל הוולד הנולד 'לבושי' נשמה מנוגדים לתורה וליהדות. עם זאת, קיימת אצל הנשמה בחירה חופשית, ובמאמצים נאותים יש לה האפשרות להתגבר בהמשך על התכונות המולדות של 'לבושיה' המנוגדות לתורה – אם רק תעשה זאת בתוקף; תוקף שאכן מצוי בנשמה! מדוע, אם כן, לא רואים אצל כולם התגברות הנשמה על טבע ה'לבושים'? ניתן להבין זאת על ידי ההסבר השני האמור לעיל: כיון שגם לאחר מכן במשך החיים אין הילדים זהירים באוכל כשר, מולידים המאכלים הבלתי כשרים – מאכלים היפך-התורה, תכונות בלתי כשרות בנפש, המונעות ואינן נותנות מקום לגילוי תוקף הנשמה. גם יהודים כאלה שגדלו בקדושה וטהרה, אם אין הם מפעילים את כוח הבחירה ואוכלים מאכלים בלתי כשרים נגד התורה ורחמנא ליצולן, משחיתים הם את לבושיה הטהורים של נשמתם ומכוננים אותה לדרך המנוגדת לתורה.

עקרת הבית

ג. השמירה על כשרות המזון תלויה (בעיקר) באשה עקרת הבית, כפי הנהוג בעולם שהאשה היא העוסקת בהכנת האוכל ובמטבח: אם האישה היהודייה תגלה בעצמה רצון והחלטה איתנה שכל המאכלים והמשקאות בבית יהיו כשרים כמצווה מהקדוש ברוך הוא, היא תוכל לבצע זאת בהצלחה מרבית.

היא יכולה גם להשפיע על בעלה ויתר בני ביתה שישמרו על כשרות גם מחוץ לבית, אף אם לפי שעה אין הם כשירים לקלוט בעצמם את החשיבות החינית של כשרות, שכן אם תנהיג במטבח ובבית כולו משטר קפדני של שמירת הכשרות ותרגיל את בעלה ויתר בני ביתה לזהירות בכשרות בבית, יביא הדבר לשינוי בתכונות נפשם והלך-מחשבתם ויתחילו לשמור על כשרות גם מחוץ לבית, ובפרט כשבטח תשתדל להשפיע עליהם בדיבורים משכנעים.

*

"כאשר אכילתם ושתייתם של יהודים יהיו רק כשרים – הרי גם הדם והבשר שלהם יהיו כאלה: יהיו להם ראש יהודי, לב יהודי, איברים יהודיים, ולבטח גם נשמות יהודיות בגלי ובתוקף. הבראתם חיכוכם של אלה ישפיעו ממילא על העולם כולו. ואז יקויים 'שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב' (שכן, ראשי התיבות של המילים 'כמוצא שלל רב' הם 'כשר') – השלל של בידורי המצוות בזמן הגלות, שבני ישראל ייקחו עמם בגאולה האמיתית והשלימה

הוראות ומענות

שמירת כשרות - לגוף ולנשמה

"במענה על מכתבו, הנה במה שכותב אודות המצב במשפחתו ובפרט בנוגע לכשרות, הנה ידוע שלכל לראש צריכה להיות קריאה בשלום, היינו הליכה בדרכי נועם, ולברר לפנייהם שהתורה ומצות בכלל הן טובת האמא הן בנוגע לנשמה והם בנוגע לגוף, הן בנוגע לעולם הזה והן בנוגע לעולם הבא, ובפרט בכשרות האכילה והשתיה, שכלשון רבנו הזקן בתניא קדישא "נעשה דם ובשר כבשרו" הנה מאכלות בלתי כשרות אין הגוף הישראלי יכול לסובלם, ואף שלפעמים מאריך הזמן עד שנראה תוצאות לא טובות חס ושלום, הרי מובן שאנשים בעלי שכל בריא לא יעשו שום דבר שיקלקל בריאות הגוף באופן קשה, אף אם יתגלה הקלקול רק לאחר כמה שנים. וכשיוסיף שאין העניין כדי להפחיד את הקרובים מכל נזק חס ושלום הרי הדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ויהי רצון מה' יתברך שיהיה זה בנקל ובהקדם".

*

זהירות בכשרות – גם בתינוק בן יומו

"באופן כללי מתחיל עניין החינוך משעת הלידה, כפי דין השולחן ערוך: "ומכל מקום לא יניקו תינוק מן הנכרית... חלב נכרית מטמאם הלב ומוריד לו טבע רע, וכן לא תאכל המינות אפילו ישראלית דברים אסורים וכן התינוק בעצמו, כי כל זה מזיק לו בזקנותו". והרי זה עניין של חינוך, שהאב והאם צריכים לשמור את ילדם הקטן שאכילתו ושתייתו תהינה כשרות...".

*

כשרות המזון לקטנים

"בשאלה כיצד לנהוג בקשר למאכל בלתי מהודר (בכשרות), כשנראה שהמאכל עשוי להוסיף תיאבון לילדים? בכלל ההידור במאכלים (כפי המוסבר במקומות רבים), נוגע לא רק לשמירת המצוה, כי אם מאחר שמכל מאכל נעשה לאחר מכן דם ובשר בגוף, המתקשר עם הנשמה, הרי הכשרות והעדינות של המאכלים משפיעות על אופי ועל המידות הטובות של המשתמש בהם. לפיכך כל תוספת בהידור, עדינות וטוהר המאכל היא למעשה תוספת בעיצוב ושיפור ועידון האופי והמידות. אם כך הדבר לגבי אנשים מבוגרים הרי זה במידה גדולה בהרבה אצל ילדים, שאופיים עדיין בתהליך של גיבוש. משום כך יש חשיבות גדולה לכיוון שבו מוליכים אותם בעניין זה. לאור האמור מובנת דעתי שמאחר ולא מדובר, חס ושלום, בעניין שבו תלויה כל הבריאות, כי אם רק בקשר לתוספת טעם וחזק, אין להפחית את ההידור של המאכלים, ודאי אפשר למצוא עצות ודרכים אחרות כיצד להגביר את התיאבון, ולהוסיף לבריאות הילדים, לא על חשבון הכשרות וההידור...".

*

אוכל כשר בצבא

"ומדי דברנו על דבר איש צבא פרטי, אולי יש באפשרות כבוד תורתו לדבר עם עוד אנשים אחרים אשר יראת ה' נגע בלבם, ולייסד ועד להמצאת מאכל כשר לחיילים היהודים הנמצאים בעירו. בכמה עיירות גדולות נוסדו כבר לעצמם כאלה, ובעזרת ה' הצליחו להציל כמה מבני ישראל ממאכל טרפות"

הוראות ומענות

זהירות מחלב עכו"ם:

"במה שכתב אודות האברך . . הנה מה שאמרתי לו בנוגע לחלב עכו"ם (=שלא נוכח יהודי בשעת חליבתו) הוא – על פי הספור הידוע מכבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר, שחלב עכו"ם מעורר ספקות באמונה, ושואם בכל הזמנים היה צריך להיזהר בכך, כמוכן ופשוט, על אחת כמה וכמה, הנוער בארצות הברית ובפרט באלו הלומדים במוסדות ששם תערובות טוב ורע, ולאום מלאום יאמץ (=הכוונה ללומדים במוסדות גויים), ודי למבין... ופשיטא שאי אפשר למי שהוא לקחת על עצמו אחריות להעלים עניין שמתעוררים ממנו ספיקות באמונה".

*

מענה לאדם שנכשל במאכל אסור:

"בעת רצון יזכרוהו על הציון הקדוש של כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר, למצטרך לו ולכל אלה שכותב אודותם, וכן על דבר המכשול שהיה (אף כי בשוגג), ומוכן שהתיקון צריך להיות באותו עניין, זאת אומרת זהירות ודיוק בענייני אכילה ושתייה כדבעי, וכיון שלכל לראש צריכים לסייעתא דשמיא, הנה בכל יום קודם תפילת הבוקר יפריש איזה פרוטות לצדקה, ואחר התפלה בכל יום וגם בשבת ויום טוב, יאמר לכל הפחות מזמור אחד תהלים".

*

כשרות בביקורי בית:

"ובמה שכותב שקורה לו כשבא לבית של פלוני. יש לבדוק ביותר בכשרות המאכלים אשר בבית ההוא, וכן לדייק שתהיה הנהגתו בבית זה ובעיקר עם בני הבית, כמצווה עלינו בתורתנו הקדושה, שמצווה כללית היא "קדושים תהיו כי קדוש אני".

*

כשרות המוח והלב:

"כיון שכותב במכתבו תפקידו לפקח על הכשרות ב... רצוני לקוות, שלא רק עושה את זה ככל הדרוש, אלא ככל יכולתו מכניס לתפקידו גם ההשגחה על הכשרות של המוח ולב של העולים, ולא רק על כשרות המאכלים. כוונתי בנוגע להנהגה כללית של המקומות בהם נמצאים העולים, בית הכנסת וכי' ועניינים של חינוך שם, קישור עם היראים לדבר ה' בסביבות מקומות אלו, ובדאי שלנמצא במקום – עוד כמה דרכים לפעול בכיוון האמור, והרי גם זה ישמש צינור וכלי לתוספת בברכות ה' יתברך במצטרך לו".

*

הוראות נוספות:

"נהייתי לקרות מכתבו השני, אשר סוף סוף עלה בידם לבטל ולתקן בעניין בשר כשר, ויהי רצון שבקרוב ממש יעלה בידם לתקן גם כן עניין החינוך, וכידוע פתגם כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר, אשר בארצות הברית, הנה על מה שנותנים בהקדירה - דורשים השגחה ומפקחים עליה, ועל מה שנותנים בראש - הרי זה הפקר... וכל הרוצה ליטול נוטל לעצמו השם – מלמד, ירא שמים, מוחן, פדגוג וכי".

*

"במענה על מכתבו . . בו כתב שעובד הוא בתור משגיח על הכשרות באוניה, ובדאי למוחר לעוררו שכשם שצריך להשגיח על כשרות המאכלים הנכנסים לקיבה ומעיים של הנוסעים, צריך למצוא אופן להשגיח על הכשרות של העניינים הנכנסים לראש למוח ולב של הנוסעים, וכשיתבונן בזה אליבא דנפשיה, בטח ימצא אופן איך לעשות בזה, ומהנכון היה שיהיו תמיד עמו איזה ספרי קודש בכלל, וספרי חסידות בפרט, ויזכה בלימוד או על כל פנים בקריאה בהם את הנוסעים, ואיך לך דבר העומד בפני הרצון".